

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

FLORIN LOGREȘTEANU

roman

Negru profund, noian de negru

IDEEA
EUROPEANĂ

FLORIN LOGREȘTEANU

Negru profund, noian de negru

roman

UNU / IEKH

Am început să plâng în fiecare noapte. De cum se dă stingerea, mă ghemuiesc în patul meu jegos, îmi vâr capul în pernă și mă gândesc la Antonio. Presimt că n-am să-l mai văd niciodată. Am s-o mierlesc între acești pereți reci de celulă romană, vechetă probabil de câteva deținute îmbătrânite, femei drogate, și o muiere nebună care și-a ucis bărbatul, preot, numai pentru bănuiala că se încurcase cu o cucoană evlavioasă, cu vreo zece ani mai mică decât el.

De fiecare dată se întâmplă la fel dar în noaptea asta n-am somn. N-am ațipit decât câteva minute, cel mult un ceas. Din patul meu, aflat la etaj, se vede bine felinarul de-afară, până în zori aprins. În jurul lui, fluturi cât vrabia de mari, continuă să-i dea târcoale. N-au mierlit-o încă dar n-au nicio șansă să scape: de cum vor atinge sticla, își vor da duhul; prea multă lumină strică. Am învățat asta de la boschetari. Sunt oameni cu școala vieții, deprinși cu grădinile publice în care își petrec nopțile, dibuind în focul felinarelor semne necunoscute majoritarilor... Sub mine, în patul de dedesupt, Crina, o țigancă din Ardeal, băgată la pârnaie pentru trafic de droguri de mare risc, se agită și bolborosește prin somn. La început, o las în pace. Muierea asta vorbește în somn cu cei șase copii minori, închipuindu-și că i-a lăsat acasă

deși tot ea povestea în urmă cu o lună, când a fost re-partizată în celula pentru romii români, că-i fuseseră ridicați de autorități și internați într-o casă de copii din Sibiu... Mă doare undeva de copiii ei, vreau să dorm, mă scutur și bat cu piciorul în saltea, strig... Ardeleanca se trezește brusc, se scutură și dispăre sub pătura din păr de capră ca și celelalte fete care, buimace, îmi promit de sub așternuturi o păruială zdravănă, amânată deocamdată pentru a doua zi. În cele din urmă adorm...

*

Caracatița este sora noastră mai mare, ea singură muncește pentru toți; de fapt, fură în piețele Craiovei, cerșește de zilele orașului și-n sărbătorile religioase și e dispusă, când i se cere, să smulgă afișele electorale de pe panouri, indiferent la solicitarea cărui șmecher. Tot ce aduce bani nu e de ignorat fiindcă în societatea de azi toți trebuie să supraviețuim, fiecare câștigându-și existența cum poate... Eu am zece anișori, am primit de curând o bluzică și o pereche de pantaloni din velură – toate numai zdrențe care abia de-mi acoperă goliciunea sub pântec – și aruncată în Piața Centrală după ce am fost învățată ce să spun: Dă și mie un ban, patronule, trăiți-ar copiii, să nu ajungă ca mine!... Mă cheamă Mi-
anda, sunt frumoasă și-aș vrea să mă mărit după legea noastră însă Caracatița nu este de acord, zice că românii nu vor să audă de tradiția țigănească și că trebuie să mai aștept. Mama și tata au mierlit-o amândoi într-o săptămână după o neînțelegere între clanurile noastre, pe când aveam trei anișori; moșul Halapu, bulibașa nostru, a mierlit-o anul trecut, intocșicat cu fiertură de ciuperci, iar tradiția țigănească nu e privită cu ochi buni nici de primărie și nici de tablagiul cel bătrân, cu gașca

lui de curcani, care zi și noapte sunt cu ochii pe noi... Patronii trec pe lângă mine cu botu-n pământ, unii îmi fac cu ochiul, puțini își deschid portofelul ticsit cu te miri ce hârtoage între care stau ascunse câteva bancnote. Îmi întind o hârtie amărâtă de un leu și trec mai departe. Un leu... Ce să fac cu un leu, cu cinci, cu zece?... Bătu-i-ar sărăcia de patroni, că sunt la fel de lihniți ca mine!... Ieri, o cucoană înțolită toată în negru, după ce-mi întinde banul, behăie: Zii, fătucă, bogdaproste, că l-am dat pentru tata... Ba am să iau lumânări de ei, să-ți fie ție! am obrăznicit-o... Păi n-aveam dreptate?... Mi-a dat numai un leu și vroia să-l împart cu ta-su... Zău că da, patronii ăștia de umblă prin piață pentru câteva legături de verdeață, sunt mai flămânzi decât mine și-n sinea mea nu-i sufăr, nici pe ei și nici pe tarabagiii care-mi caută pricină de cum mă văd: Departe de tarabă, hoăto, du-te de muncește, fă aia și aia și aia ...

Sunt a doua născută, mai am șapte frați între doi și șase anișori. Trăim înghesuți într-o baracă din scânduri sleită cu pământ galben amestecat cu bălegar. Nu e rău, alții n-au nici atât. Am fost patru ani la școala din Popoveni fiindcă primeam alocație pentru copii și-n felul acesta știam că nu vor crăpa de foame frățiorii mai mici. N-aveam de niciunele dar învățătoarea, fie-i țărâna ușoară, că s-a prăpădit mai anul trecut de boală neagră, se îngrijea de mine cum putea. Păstrez și astăzi de la ea un abecedar, o carte de citire, o aritmetică, o cutie cu creioane colorate. Caiete și creioane am avut ca și ceilalți copii, bineînțeles tot de la ea. Alteori căpătam chiar un ou, o prăjiturică, două-trei mere, o felie de cozonac. Era stearpă, n-avea copii și pentru acest motiv mă îndrăgise... Așa credeam... După clasa a patra nu m-am mai dus la școală fiindcă regimul cel nou nu mai

era atât de strict în privința școlarizării – cum se spunea – ca cel vechi. În afară de asta, Caracatița își găsisese slujbă sigură la salubritate, doi dintre frățiorii mai răsați spălau parbrize în intersecții, cei mai mici cerșeau. Aveam îndestul...

*

Mă strecor în canalul colector și alerg cât pot de iute spre hotarul satului. Câțiva corbi mă descoperă și încep să croncăne agresiv. Ce și-or fi închipuind că sunt?... În schimb, eu i-am recunoscut: sunt tovarășii mei de joacă de pe Muntele de gunoi.

„Croncan, croncan..., încep să-i strig deși știu că nu le place să-i numești astfel. Se înalță și-și fac drum spre gunoaie, direct peste islaz. Croncan, croncan..., îi strig. Croncan, croncan...,” îmi răspund...

Iar m-au înșelat... Sigur au și ajuns la gunoaie și ciugulesc ce este mai bun: pui de găină și purceluși de lapte lepădați de țăranii cu fițe din Popoveni și din mahalalele Craiovei și de pîmprejur. Cum se betegesc, cum îi aruncă...

„Croncan, croncan...”, au dispărut, închiși de cer, fiindcă în apropiere e o unitate militară și, cu siguranță, soldăteii care îngrijesc de cai i-au speriat cu vreo bufnitură de pușcă, numai așa, în bătaie de joc. Tare le mai place caraliilor ăstora nasoli să-și bată joc și de corbi și de câinii maidanezi și de țăranii din Popoveni căroră le dijmuiesc lubenițele ori turtele de floarea-soarelui, când îi prind în apropierea unității de jandarmi; mai nasol este că se leagă de țigani și noi n-avem ce le da decât, poate, cleiul de sub unghii. Furioși, ne înjură și ne amenință că atunci când vor ajunge câini-lup, jandarmi cu adevărat, ne vor băga în pușcărie. Deocamdată, sunt

numai niște cățelandrii înfumurați și scrântiți la cap, de care nu te poți apropia fără teama că vor inventa ceva, să te umilească. Trăzni-i-ar Dumnezeu!...

Corbii reapar, planează în cercuri de beznă peste islazul comunal. Mă strecor și eu, îngropată până la genunchi, prin zoaiele canalului colector. Frica de jandarmi mă face să nu iau în seamă apa care mi-ajunge în unele locuri până la buric...

Acum unitatea a rămas departe, în urmă. Răsuflu ușurată și mă cațăr pe buza canalului, pe iarba uscată și caldă. La o aruncătură de băț se înalță Muntele de gunoi, plin de surprize, izvor de minunății. Dacă este adevărat că toate lucrurile astea îngrămădite în mormane imense pe o suprafață cât vezi cu ochii au existat cândva în casele craiovenilor sau popovenilor ori ale satelor de primprejur, nu e greu să-mi fac o idee despre ce poți afla în locuri mai procopsite, să zicem la București, Roma sau Paris... Ei na, că din puțină școală făcută mi-a mai rămas ceva în cap!... Am mai reținut că America e țara minunilor și-mi închipui că acolo gunoaiele alcătuiesc munți de cutii și de zdrențe, de cauciucuri și sticle, de purceluși și jumătăți de curcan, care se înalță până la cer!... Mi-ar plăcea să ajung odată acolo... Să zicem, când voi împlini 16 ani...

Visez iar Caracatița spune că nu e bine să visezi, că țigani nu visează niciodată, că visele nu se mănâncă, nu te îmbracă și altele de felul acesta. Cred că are dreptate. Mi-am revenit, canalul colector curge murdar și galben la picioarele mele, departe de America și de Paris. Între pulpe simt zemuiala care mi-a muiat chiloții, mi-i scot și-i întind pe iarbă, la soare, după ce storc mai întâi din ei cam un litru de apă murdară și rău mirositoare. Dacă

voi avea noroc, voi găsi alții mai procopsiți, dacă nu, îi voi lua la întoarcere uscați și calzi.

Alunec ușoară și veselă peste stratul de gunoaie de la poalele Muntelui fumegător. Nu mă grăbesc să descopăr tainele ascunse sub creasta țestoasă fiindcă știu că voi găsi, ca de fiecare dată, mai mult decât îmi doresc. Nu m-am abținut totuși să iau cu mine o pereche de pantofi cu toc găsiți într-o pungă de plastic alături de alte nimicuri: batiste, gulere de cămașă, un portjartier putred și o ramă de ochelari. Totul putea fi refolosit dar habar n-am de ce am avut nesăbuiința să păstrez doar pantofii cu toc. În primul moment, m-am gândit să-i dăruiesc Caracatiței, erau mai potriviți pentru ea. Pe urmă am hotărât să-i păstrez pentru mine; le voi smulge tocurile și-i încalt. Erau norocul meu...

Mă împiedec de o chiuvetă de bucătărie; îmi atrag atenția o cutie de televizor cu ecranul intact, o sofa desfundată pe care mă lungesc, în treacăt, după care trec mai departe, detașată de confortul lumii fițoase, provocatoare și rea. Mă simt liberă, un copil care descoperă adevărata lume în care individualitatea se pierde, cerul îmbrățișează egal obiecte neînsuflețite, stârvuri de păsări și animale, câinii maidanezi pe care îi bănuiesc în apropiere, șobolanii care-mi dau binețe. Nu se ascund când îi surprind, pentru că pe Muntele de gunoi nimeni nu e mai presus de nimeni, toți se bucură de mizeria lăsată de Dumnezeu între Craiova și Popoveni. Sunt convinsă că și-n alte părți e la fel...

Am cutreierat întinderea de gunoaie cu gândurile aiurea până la ceasul amiezii. Soarele era sus, străpungând cu câteva raze subțiri ca spițele de bicicletă vârfurile Muntelui fumegător. În acest moment al zilei, gunoaiele care ard mocnit în interior se aprind în mod

neașteptat și atunci un imens nor de fum și scântei acoperă cerul, transformându-l într-un morman de zdrențe albastre și roșii, negre și galbene, vinete și albe, provocând o ploaie caldă, care se scutură din belșug peste întinderea gunoaielor. Este momentul pe care-l aștept. Goală pușcă mă las în voia lacrimilor lui Dumnezeu, singurele care ne curăță pielea de murdăria depusă în lungile zile și săptămâni în care corpurile săracilor nu cunosc apa... Acum însă ploaia întârzie și este puțin probabil să mai cadă. Un pui de vânt venit dinspre Jiu pulverizează peste gunoaie o bură de răcoare după care totul redevine calm, ca mai înainte...

Hotărâsc să caut de mâncare și de îmbrăcat pentru frățiorii mei, când ceva mă împiedecă într-un mod neașteptat să mă apuc de treabă... Teama... O presimțire a unei nenorociri pe care n-o bănuisem în acel colț de rai în care mă simțeam de fiecare dată ferită de răutățile lumii... Dar nu era numai presimțire și atunci teama s-a transformat în spaimă...

Am alergat cât am putut de repede în direcția dinspre care se auzeau urletele. Înaintea mea, pereții fierbinți ai Muntelui fumegător mă făcură să mă îndepărtez, dar suspinele disperării erau atât de aproape încât de fiecare dată reveneam, înfruntând dogoreala amenințând să-mi opărească picioarele, brațele și fața. În cele din urmă, m-am oprit fără să văd ce se-ntâmplă. Urletele se auzeau lângă mine, atât de aproape că m-am speriat. Veneau din interiorul muntelui, erau strigătul de spaimă al gunoaielor pe care focul le devora mocnit, luându-și energia din mizerabilele lor rămășițe, odinioară strălucind în ambalaje ispititoare pe rafturile magazinelor craiovene sau în băcăniile din Popoveni... Gând de copil, repede uitat; căci strigătele durerii veneau din

afară, la doi pași de locul în care mă oprisem și priveam buimacă masivul de gunoaie al Muntelui fumegător... Mai încolo, dintr-un cuib din hârtii și zdrențe putrezite se auzea moartea săvârșind ceea ce viața nu mai avu- sese răbdare să păstreze: o viermuială de șobolani, unii cât pisicile, se agitau, se învălmășeau, se mușcau unii pe alții, bătându-se pe carnea vie care la rându-i încerca să se apere, să se ascundă în gunoiul neprimitor... Îngrozită, am țipat... Șobolanii țâșniră ca arcurile în toa- te părțile și într-o clipă se făcură nevăzuți. Continuară, în urma lor, scâncetele dureroase, implorând moartea eliberatoare de durere, ale unor căței. Din doi dintre ei rămăsese nedevorat numai capul, unul avea pânțelele spart, intestinele numai zdrențe îi fuseseră împrăștia- te peste tot, cel de-al patrulea agoniza într-o năclăială de sânge care încă pulsa viu în afară... Cu o scurtătură l-am întors cu fața în sus. Și atunci privirile noastre s-au încrucișat...

Ochii negri ai cățelului aveau în ei lumini vii. Nu era nici ușurare din chinga durerii și nici eliberare de um- brele morții sub pleoapele ușor tremurătoare ca vălore- lele boabei de rouă în cupa petalei unei flori. Era viață în globii de mărimea perlelor negre, atât cât soarele zilei consimțise să păstreze sau uitase acolo, pur și simplu...

Am îngenuncheat, mi-am apropiat privirile și am în- cremenit: erau ochii mamei mele, pângărită și atinsă de moarte, refuzând să moară, sprijinită pe un căpătâi um- plut cu o amestecătură din pene și paie, zestrea Caraca- tiței, dacă se va mărita. Soru-mea îi umezea buzele cu o fiertură din plante, Oarba descânta cu cărbune aprins o aripă de cocoș pe care, în răstimpuri, i-o trecea peste frunte, nepăsătoare la nedumeririle mamei, o bolboro- seală din care eu nu înțelegeam nimic:

„Pițu s-a dus departe?... Să nu vă îndemne păcatul să-l dați pe mâna caraliilor... Să-i luați gâtul, dacă-l veți ajunge, dar în legea noastră...”

M-am cățarat pe pat lângă mama, să-i aud cuvintele. Mâna ei m-a înconjurat ca un șarpe, m-a tras la piept și a încremenit. Ochii ei – două fântâni înnorosite, peste care se revarsă din cer o ploaie neagră. Am rămas lângă ea vreme îndelungată, fascinată de vălurelele de apă din privirile negre în care pluteau sterlici viu colorate. N-am înțeles atunci că mama murise...

Seva roșie se prelinge din trupul cățelului și e înghițită imediat de gunoaie. Mă privește dar luminile ochilor nu mai seamănă cu ale mamei. Îl mișc, îl rostogolesc într-o prte și-n alta – a înțepenit, înconjurat de ecourile venite din adâncuri. Fără cuvinte, m-am ridicat și am mers mai departe urmărită de tăcerea lui și de amintirea mamei...

Am coborât în canalul colector după ce mi-am tras pe mine chiloțeei lăsați să se prăjească la soare. Se zvântaseră bine dar mizeria se păstrase în ei, atrăgând o groază de muște mari, verzi și chiar un croitor rătăcit din ierburile uscate. N-am luat în seamă. Ziua se petrecuse, frățiorii mă așteptau acasă iar eu mă întorceam cu mâinile goale. Caracatița ajungea de la lucru seara târziu iar frățiorii care cerșeau în Piața Centrală a Craiovei sau cei care spălau parbrize în intersecțiile orașului trebuiau să aducă în casă ultimul bănuț. Cum vor fi cheltuiți hotăra numai Caracatița.

Când putoarea apelor a încetat să-mi mai gâdile nărilor, știam că ajunsesem acasă; o încăpere pe care vara o aprinde soarele iar iarna o îngroapă zăpezile și trec prin ea curenții de aer înghețat, scăpați din apele Jiului. Sunt aproape de casă fiindcă disting hărmălaia făcută

de strigătele muierilor care-și boscorodesc cât e ziua de lungă bărbații, înjurăturile acestora, când se simt înjosiți în fața prietenilor și mai ales țipetele puradeilor. În spatele băracilor, ferindu-se de privirile băieților și bărbaților, fetele de 9-12 ani stau întinse la soare pe scurături de lemn, cu fustele peste genunchi, fără chiloței, pentru a li se coace fetia, ca să scape cât mai repede de robia familiei.

„Fă, jurato, știu eu când să te mărit, până atunci pune mâna și spală zdrențe, cârpește, învață să prăjești legumele, că ăl care te-o lua nu te ia numai pentru pizdeală”, le bălăcăresc mamele pe fetele surprinse crăcănate la soare.

Fetele rânjesc și-și dau silința să se arate pricepute, trăgând cu coada ochiului spre băieții care le apar prin preajmă. Cât vor trebui să mai aștepte ca să le cadă plocon pe cap, să le facă prunci mulți pentru a-i stăpâni pe urmă mai bine și să le facă viața amară?... Nu știu, fiecare cu norocul ei, și eu îmi aștept norocul, când am ocazia, îmi descopăr fetia în bătaia soarelui și chiar simt sub pântec că ceva se schimbă. În schimb, pe mine nu mă apostrofează nimeni, Caracatița și-așteaptă și ea norocul, nu-i trece prin cap că-mi este ca o mamă și ceva asemănător mi s-ar putea întâmpla...

De departe, hărmălaia mi se pare ciudată, nu seamănă cu viața adevărată. Țipă puradeii, țipă femeile, bărbații vorbesc toți deodată, câinii latră în neștire și toate astea în spatele unei perdele groase de praf care depășește în înălțime liziera copacilor în care corbii și-au construit mii de cuiburi. Nu înțeleg. Pielea mi se face ca de găină descoperind prin perdeaua de praf dubițele poliției comunitare și o duzină de cioclii agitându-se. Nu e prima dată când ne vizitează autoritățile. Orice furt

În oraș, orice spargere, orice crimă ne implică în primul rând pe noi. Ancheta începe cu noi și uneori câte unul de-al nostru nu se mai întoarce.

„L-au cîpcit..., l-au cîpcit...”, auzi în jur dar fără să se știe pentru ce.

„Pentru sărăcie, ne spune Caracatița. Când ți-e foame, furi. Când ceva ți-e drag și nu-l poți avea cu lovele, îl vâri în sân și p'aci ți-e drumul...”

„Doamna, la școală, spunea că nu e bine să furi”, îi spun.

„Ei, na!...” se strâmbă soru-mea.

„Ce-i care fură sunt hoți și pe hoți îi saltă caralii și-i vără în cuști, ca pe câini...”

„Prostii!...”

„Domnul de religie spunea că pe hoți îi bate Dumnezeu...”

„Mucoaso, și pe hoți tot Dumnezeu i-a făcut”, se înfurie Caracatița.

„Ei vor merge în iad...”

„Iadul este aici, pe pământ, arză-te-ar focul de căcicioasă mică, mai lasă-mă cu ce te-nvață la școală”, și Caracatița îmi arde o palmă...

Totul mi se limpezi când m-am apropiat. Un cioclu mă prinde de braț și mă târăște înaintea unei doamne frumoase; îi stătea bine în pantalonii de blugi și bluză albă cu o cruce roșie pe piept. Lângă ea, nenea Pazdache fuma și se întreținea cu un caraliu. Când dădu cu ochii de mine, confirmă din cap către femeia frumoasă:

„Asta este, doamnă... Ultima... Sunt nouă cu toatele dar pe celelalte le-ați poprit...”

Doamna mă privește cu bunăvoință. Mi-am adus aminte de învățătoarea mea din satul Popoveni.

„Cum te cheamă, drăguță?...”

Încep să plâng, bănuind că ceva rău avea să mi se întâmple. Doamna întinde mâna și-mi mângâie părul ciufulit. Continua să zâmbească, eu continuam să plâng.

„Răspunde, fă, doamnei cum te cheamă! se răstește moș Pazdache. Mianda o cheamă, doamnă. E cuminte, n-am auzit de ea să fi...”

„Mianda... Ce nume frumos! spune doamna. Și tu ești frumoasă...” și continua să mă mângâie.

Am fost urcată în aceeași dubiță cu frățiorii mei. Când m-au văzut, au început să bâzâie și să mi se ghemuiască în poală. Plângeam și eu. Nu știam ce se întâmplă... La plecare, moș Pazdache mi-a spus, întinzând mâna fără să mă atingă:

„Lasă, fată, ați scăpat de sărăcia noastră. Acolo, n-are cum să vă fie mai rău ca aici. Alt Dumnezeu are să vă poarte de grijă de-acum...”